

Laura Meriluoto vas

Kirjallinen kysymys hallituksen koulutusleikkauksista vapaaseen sivistystyöhön

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus aikoo leikata vapaan sivistystyön oppilaitoksilta 25 miljoonaa euroa eli 14 prosenttia niiden rahoituksesta. Vapaa sivistystyö on tärkeä osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Sillä on erilaisia oppilaitosmuotoja, eli kansalaisopistoja, kansanopistoja, kesäyliopistoja, opintokeskuksia ja liikunnan koulutuskeskuksia. Hallituksen koulutusleikkaukset kohdistuvat erityisesti kesäyliopistoihin ja opintokeskuksiin, joita uhkaavat jopa 40 prosentin leikkaukset oppilaitosten rahoituksesta.

Rahoituksen vähenemistä ei ole mahdollista paikata osallistujamaksuilla, sillä näin suurten korotusten jälkeen monilla ei olisi enää varaa osallistua koulutukseen. Maksut ovat jo nyt erityisesti pienituloisille kynnys osallistua kursseille. Maksujen korottaminen olisi myös vahvasti vapaan sivistystyön perusajatuksen vastaista, sillä sen tarkoitus on edistää koulutuksen alueellista saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta. Valtion tuki on oleellinen tekijä siinä, että vapaan sivistystyön oppilaitokset pystyvät tarjoamaan edullisempia kursseja kuin yksityiset verrokkit. Koulutusleikkaukset vaikuttaisivat pahiten pienten kuntien vapaan sivistystyön oppilaitoksiin.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa opiskeli vuonna 2021 yli 1,1 miljoonaa opiskelijaa. Kurssit ovat suosittuja ja sisällöltään monipuolisia, ja ne pystyvät vastaamaan kattavasti erilaisissa elämäntilanteissa olevien ihmisten tarpeisiin. Lain mukaan vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat Suomen suurimpia aikuiskoulutuksen toimijoita. Ne ovat merkittäviä toimijoita elinikäisen oppimisen mahdollistamisessa koko Suomessa. Kuitenkin myös lapset ja nuoret ovat vapaan sivistystyön piirissä. Esimerkiksi urheiluopistoilla on noin 1,4 miljoonaa asiakaskäyntiä vuodessa. Näistä noin 740 000 on lasten ja nuorten käyntejä.

Hallituksen koulutusleikkaukset vapaaseen sivistystyöhön kohdistuvat siis kaikkiin ikäluokkiin ja hyvin erilaisissa elämäntilanteissa oleviin ihmisiin — niin lapsiin, työssäkäyviin, työttömiin kuin eläkeläisiin. Elinikäisen oppimisen ja sen yhdenvertaisuuden kannalta on olennaista, että vapaan sivistystyön oppilaitokset tavoittavat tällä hetkellä hyvin muitakin kuin korkeakoulutettuja.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ylläpitävät ihmisten toimintakykyä, mielenterveyttä sekä ehkäisevät syrjäytymistä. Aikuiskoulutuksen merkitys kasvaa koko ajan, kun työelämä muuttuu

Kirjallinen kysymys KK 69/2023 vp

kiihtyvään tahtiin. Vapaan sivistystyön oppilaitosten kursseilla moni saa muun muassa tärkeitä uusia taitoja muuttuvaan työelämään ja sen vaatimuksiin vastaamiseksi. Oppilaitokset pystyvät tarjoamaan joustavia koulutuspolkuja niin työssäkäyville kuin työttömillekin hyvin kustannustehokkaasti. Eläkeläisten osalta vapaan sivistystyön tarjontaan osallistuminen ylläpitää toimintakykyä, osallisuutta ja hyvinvointia ja näin vähentää myös sosiaali- ja terveystalouden kysyntää. Vapaan sivistystyön oppilaitokset ja niiden riittävät resurssit ovat siis myös tärkeä osa työllisyyspolitiikkaa ja hyvinvoinnin edistämistä.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on merkittävä rooli myös maahanmuuttajien kotouttamisessa. Koulutus on esimerkiksi kielikoulutusta sekä muuta työelämävalmiuksiin liittyvää koulutusta. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa maahanmuuttajilla on myös hyvät mahdollisuudet tutustua muihin ihmisiin, mikä auttaa kotoutumisessa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus arvioi vapaan sivistystyön koulutusleikkausten vaikutukset 1. elinikäiseen oppimiseen, 2. maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen, 3. lasten ja nuorten liikuntaan, 4. syrjäytymisen ehkäisemiseen ja 5. eläkeläisten hyvinvointiin ja

miten hallitus turvaa vapaan sivistystyön kattavan ja monipuolisen oppilaitosten verkoston sekä niiden lakisääteisten tehtävien hoitamisen?

Helsingissä 13.9.2023

Laura Meriluoto vas